

Stanovisko ČTÚ
k tiskové konferenci společnosti ČESKÉHO TELECOMU, a.s.

Dne 15. června 2004 se v pražském hotelu Jalta uskutečnila tisková konference společnosti ČESKÝ TELECOM, a. s. (dále jen "ČTc"), věnovaná problematice zneužívání linek se zvláštním tarifem. Při úvodní prezentaci tiskový mluvčí ČTc - Ing. Vladan Crha přítomným zástupcům sdělovacích prostředků oznámil, že špatná situace ve zneužívání linek se zvláštním tarifem je zapříčiněna mimo jiné i nečinností Českého telekomunikačního úřadu (dále jen "ČTÚ") v této oblasti, aniž blíže toto sdělení specifikoval nebo odůvodnil.

ČTÚ s tímto vyjádřením zásadně nesouhlasí a vyhrazuje si právo vyjádřit své stanovisko k této kauze.

1. Faktografie:

A. Číslovací plán veřejných telekomunikačních sítí (dále jen „Číslovací plán“) stanovuje mj. přístupové kódy pro služby se zvláštním tarifem. Tyto služby určené pro pasivní nebo interaktivní styk s obsahem služby, např. audiotextové informační služby, obchodní služby, služby pro dospělé apod., je možné poskytovat na základě registrace podle **generální licence č. GL-25/S/2000** k poskytování přídatných a dalších telekomunikačních služeb založených na přenosu hlasu. Číslovací plán stanovuje pro tyto služby přístupové kódy 900 (obchodní a odborné služby), 906 (soutěže a hry po telefonu, seznamky, inzerce, horoskopy a obdobné služby) a 909 (služby pro dospělé).

Číslovací plán také stanovuje přístupový kód 976 pro přístup se zvláštním tarifem ke službám poskytovaným na síti Internet nebo na jiných datových sítích. Tuto telekomunikační službu je možné poskytovat na základě registrace podle **generální licence č. GL-28/S/2000** k poskytování telekomunikačních služeb zprostředkování přístupu uživatelů ke službám sítě Internet a hlasové komunikace prostřednictvím sítě Internet.

Telefonní čísla s přístupovými kódy 900, 906, 909 a 976 přidělená ČTÚ oprávněnému poskytovateli veřejné telekomunikační služby, který je současně provozovatelem veřejné telekomunikační sítě, opravňuje držitele přidělení tato čísla využívat k poskytování služby obsahu uživatelům služby (telefonním účastníkům) a k poskytování přístupu ke službám se zvláštním tarifem na základě uzavřené smlouvy o poskytování služby jiným poskytovatelům obsahu (účastníkům služby).

Čísla přidělená ČTÚ oprávněnému poskytovateli veřejných telekomunikačních služeb (poskytovateli obsahu), který není současně provozovatelem veřejné telekomunikační sítě, může poskytovatel obsahu využívat jenom tehdy, když má s provozovatelem veřejné telekomunikační sítě uzavřenou smlouvu o přístupu k síti.

Telefonní čísla začínající výše uvedenými přístupovými kódy jsou přidělována rozhodnutím ČTÚ žadatelům obecně ve tvaru např. 909 AB 51 52. U přidělených telefonních čísel tohoto typu si držitel čísla sám zvolí dvojici čísel, vyjadřujících výši tarifu za 1 minutu spojení, kterou nahradí písmena AB v přiděleném telefonním čísle. Typické kombinace čísel používaných pro služby s přístupovým kódem 909 (služby pro dospělé) a pro přístup k placenému obsahu v síti Internet s přístupovým kódem 976 (zde také služby pro dospělé) jsou 30, 50, 60 nebo 70 což ve skutečnosti znamená zpoplatnění volání koncového uživatele 30, 50, 60 nebo 70 korunami za 1 minutu hovoru.

Za přidělená telefonní čísla se zvláštním tarifem platí jejich držitel státu prostřednictvím ČTÚ roční poplatek podle druhu poskytovaného obsahu, který je stanoven Nařízením vlády č. 181/2000 Sb., kterým se stanoví výše poplatků za přidělené kmitočty a za přidělená čísla.

B. Ke zneužívání přístupových kódů 900, 906, 909 a 976 docházelo od roku 2003 nebo dochází v roce 2004 několika způsoby:

1. Na přidělených telefonních číslech se zvláštním tarifem s přístupovým kódem 900 byla poskytována služba mezinárodního volání (Levnotel).

V tomto případě se jednalo o porušení rozhodnutí ČTÚ o přidělení čísla nebo číselné řady a současně porušení Číslovacího plánu jenom držitelem příslušných telefonních čísel a nedocházelo zde k situaci, aby byl poškozen koncový uživatel např. podvodným přesměrováním na placené webové stránky v síti Internet.

2. Na přidělených telefonních číslech se zvláštním tarifem s přístupovými kódy 900 nebo 906 byly poskytovány služby pro dospělé, tj. služby, kterým náleží přístupový kód 909.

V těchto případech se jednalo o porušení rozhodnutí ČTÚ o přidělení čísel nebo číselných řad a současně porušení Číslovacího plánu držitelem příslušných telefonních čísel a nedocházelo zde k situaci, aby byl poškozen koncový uživatel např. podvodným přesměrováním na placené webové stránky v síti Internet.

3. Na přidělených telefonních číslech se zvláštním tarifem 900, 906 nebo 909 byl poskytován přístup do sítě Internet, a to zejména na placené webové stránky s obsahem pro dospělé, i když k tomuto účelu je v Číslovacím plánu stanoven přístupový kód 976.

V těchto případech se také jednalo o porušení rozhodnutí ČTÚ o přidělení čísel nebo číselných řad a současně porušení Číslovacího plánu držitelem příslušných telefonních čísel, přičemž zde současně docházelo i k podvodnému přesměrování koncových uživatelů prvotně připojených do sítě Internet prostřednictvím přístupového kódu 971, a to prostřednictvím „dialeru“, na placené webové stránky v síti Internet.

4. Na přidělených přístupových číslech se zvláštním tarifem 976 je sice v souladu s rozhodnutím ČTÚ o přidělení čísel nebo číselných řad a Číslovacím plánem poskytován přístup na placené webové stránky v síti Internet, ale koncový uživatel není v některých případech vůbec informován o podmínkách poskytování této placené služby, tj. o telefonním čísle, na které bude připojen, o výši tarifu za 1 minutu připojení, příp. dalších skutečnostech. Současně v některých případech koncový uživatel vůbec neví, že jeho původní telefonní připojení k síti Internet bylo trvale nebo dočasně přenastaveno na jiné telefonní číslo (služby se zvláštním tarifem) a že každé jeho další připojení do sítě Internet bude vždy zpoplatňováno zvláštním tarifem např. 60,- Kč/min. Pro podvodné přesměrování je v současnosti využíván vir typu trojský kůň s funkcí „dialeru“.

Z výše uvedených příkladů vyplývá, že zneužívání telefonních čísel se zvláštním tarifem, tj. přístupových kódů 900, 906, 909 a 976, je různorodé, z čehož vyplývají i níže uvedená opatření ČTÚ.

2. Opatření ČTÚ provedená do současné doby:

A. Administrativní opatření:

Dne 14.3.2003 bylo vydáno stanovisko ČTÚ „k přerušení služby Levnotel“. Úplný text je zveřejněn na internetové adrese <http://www.ctu.cz/art.php?iSearch=levnotel&iArt=224>.

Dne 28. 3. 2003 byla vydána informace ČTÚ k možnosti provedení preventivních opatření proti zneužívání „dial up“ přístupu na Internet prostřednictvím telefonních linek se zvýšenou tarifací. Tato informace je zveřejněna na internetové adrese <http://www.ctu.cz/print.php?iArt=228> a obsahuje doporučení pro uživatele zejména „dial up“ připojení k síti Internet a odkazy na webové stránky se stejnou tematikou (rady, doporučení a články).

Dne 30. 9. 2003 byla vydána Změna č. 2 Číslovacího plánu veřejných telefonních sítí, ve které bylo mimo jiné detailněji specifikováno, jakým způsobem je možné používat přístupové kódy stanovené pro služby se zvláštním tarifem (900, 906 a 909) a přístupový kód stanovený pro přístup na placený obsah v síti Internet (976).

V průběhu roku 2003 začal ČTÚ doplňovat do rozhodnutí o přidělení čísla nebo číselné řady pro přístupový kód 976 podmínku pro využívání těchto čísel ve znění: „Držitel přidělení je povinen zajistit, aby přístup ke službám, poskytovaným s využitím čísla přiděleného tímto rozhodnutím, nebyl umožněn (dočasně ani trvale) úpravou nastavení koncového zařízení uživatele prostřednictvím (nebo s využitím) služeb poskytovaných na jiných přístupových číslech bez vědomí koncového uživatele“, čímž bylo docíleno, že všichni držitelé telefonních čísel s přístupovým kódem 976 jsou povinni zabezpečit informování koncových uživatelů o přesměrování na telefonní číslo se zvláštním tarifem.

Do rozhodnutí o přidělení čísla nebo číselných řad s přístupovými kódy 900, 906 a 909 bylo doplněno: „Držitel je povinen zajistit, aby přístup ke službám, poskytovaným s využitím čísel přidělených tímto rozhodnutím, nebyl umožněn (dočasně ani trvale) úpravou nastavení funkce koncového zařízení uživatele prostřednictvím (nebo s využitím) služeb poskytovaných na jiných přístupových číslech.“

Z výše uvedeného vyplývá, že držitelé čísel se zvláštním tarifem mají v rozhodnutích ČTÚ o přidělení čísla nebo číselné řady zapracovány podmínky pro využití přidělených čísel. Podmínky uvedené v těchto rozhodnutích je nutné vhodným způsobem zapracovat i do případných smluvních vztahů mezi poskytovateli veřejných telekomunikačních služeb.

B. Fyzické prověrky přidělených přístupových kódů

V březnu a dubnu 2003 byla provedena kontrola přístupových kódů 900, 906 a 909 na základě vlastních zjištění, oznámení a vyhodnocení námitek koncových uživatelů proti zamítnutým reklamám.

V říjnu a listopadu 2003 provedl ČTÚ komplexní prověrku všech přidělených telefonních čísel s přístupovými kódy 900, 906 a 909. Bylo zkontrolováno 595 telefonních čísel přidělených 26 poskytovatelům veřejných telekomunikačních služeb, provozujících vlastní veřejnou telekomunikační síť nebo jenom poskytující službu obsahu (na základě smluvního vztahu tj. přístupem k veřejné telekomunikační síti). Kontrola byla zaměřena zejména na druh provozu použitý u jednotlivých kontrolovaných číslech a charakter (obsah) služby. V průběhu této kontroly bylo zjištěno porušování rozhodnutí o přidělení čísel nebo číselných řad a Číslovacího plánu u 99 telefonních čísel se zvláštním tarifem. Tato čísla byla opětovně prověřena a u potvrzených případů zahájil ČTÚ s držiteli těchto čísel správní řízení.

V návaznosti na komplexní kontroly v říjnu a listopadu 2003 provedl ČTÚ v lednu 2004 další doplňující šetření pro 24 telefonních čísel s přístupovým kódem 900 a 906 a podle výsledků šetření zahájil ČTÚ správní řízení s dalšími subjekty.

3. Správní řízení vedená ČTÚ a řešení stížností koncových uživatelů:

Za využívání telefonních čísel v rozporu s Číslovacím plánem zahajuje ČTÚ správní řízení se subjektem, kterému byla tato čísla přidělena, a nezáleží na tom, zda přidělená čísla využívá sám, nebo je na základě smluvního vztahu využívá jiný oprávněný poskytovatel telekomunikačních služeb.

V průběhu roku 2003 a tohoto roku vedl nebo vede ČTÚ jedenáct správních řízení s poskytovateli veřejných telekomunikačních služeb, ve kterých udělil pokuty v celkové výši 7,52 miliónu korun za porušování rozhodnutí o přidělení čísel nebo číselných řad a Číslovacího plánu u telefonních čísel s přístupovými kódy 900, 906 a 909.

V roce 2004 již bylo na základě doručeného podnětu zahájeno správní řízení s poskytovatelem veřejné telekomunikační služby, který na základě smluvního vztahu, na telefonním čísle se zvláštním tarifem s přístupovým kódem 976, umožnil poskytovat službu obsahu jinému subjektu, a ten pro přesměrování koncového uživatele na toto telefonní číslo použil viru typu trojský kůň s funkcí „dialeru“.

Dále v průběhu roku 2003 ČTÚ řešil:

- a) u přístupových kódů 900, 906 a 909 417 námitek koncových účastníků proti vyúčtování telekomunikačních služeb,
- b) u přístupového kódu 976 11 námitek koncových účastníků proti vyúčtování telekomunikačních služeb,

a dále v průběhu roku 2004 do 31.5.2004 ČTÚ řešil:

- a) u přístupových kódů 900, 906 a 909 20 námitek koncových účastníků proti vyúčtování telekomunikačních služeb,
- b) u přístupového kódu 976 19 námitek koncových účastníků proti vyúčtování telekomunikačních služeb.

4. Obecná doporučení k co největšímu omezení dopadu nevyžádaných „dialerů“ a virů typu trojský kůň s funkcí „dialeru“:

Podle názoru ČTÚ je i nadále nezbytné, aby koncoví uživatelé používali vhodné a aktuální programy, které omezí dopad nevyžádaných „dialerů“. Mezi ty tradiční patří:

- v internetovém vyhledávači nastavit v Nástrojích “Vysokou úroveň zabezpečení”,
- rozvážně přistupovat k výběru nabízených programů, případně stahovat tyto programy jen na veřejně známých a korektních přístupových místech, pokud se nejedná o zdroj ověřený certifikační autoritou (nenavštěvovat nebo dodržovat maximální opatrnost při návštěvě stránek, které nabízejí např. nelegální programy (WAREZ), hudební soubory (MP3), hry, programy pro CHAT a ICQ, erotický a jiný obsah),
- vážít rizika spojená s návštěvou problematických webových stránek, omezit přístup dětí k internetu v době, kdy rodiče nejsou doma, i z důvodu třeba menší jazykové znalosti - při procházení internetovými stránkami neklikat bez rozmyslu na všechny možné objekty, které jsou na stránce k dispozici (důkladně číst veškerá internetová dialogová okna - podmínky použití příslušné služby, využití skriptu a v případě pochybností či nestandardního chování počítače raději stránky opustit),

- pravidelně aktualizovat antivirové programy, věnovat pozornost vedle virů i trojským koňům, mít nastaveny firewally, programy blokující zamezující přenastavení telefonních přístupů a sledující probíhající tarifkaci dial-up přístupů v reálném čase, namátkově kontrolovat,
- kontrolovat stahované soubory (veškeré sw zásahy je nezbytné přenechat zkušeným specialistům na IT problematiku),
- otevírat pouze e-maily od důvěryhodných či známých odesílatelů (pozor na zprávy s klamavým obsahem) a neklikat na přílohy, pokud nejsou Vámi vyžádány,
- využít placených služeb umožňujících u bytové telefonní stanice zablokovat veškerá mezinárodní volání a volání na čísla se zvláštním tarifem, tj. čísla s přístupovým kódem 900, 906, 909 a 976 (zablokování je možné realizovat jako službu řízenou účastníkem nebo zablokování řízené telekomunikačním operátorem).